

alles klar 1b – gramatika

Perfekt – minulý čas perfektum

Minulý čas **perfektum** označuje minulý děj, který má vztah k přítomnosti (je v přítomnosti dokončen nebo jeho následky trvají do současnosti). Dnes je však tento význam oslaben a perfektum tak v podstatě vyjadřuje prostě minulý děj. Oba minulé časy, préteritum a perfektum, jsou do velké míry zaměnitelné. V praxi se perfektum používá především v hovorovém jazyce: v otázkách, odpovědích, v rozhovorech. Také se používá při vyprávění (např. události z minulosti, vzpomínky).

Minulý čas **perfektum** je čas složený a skládá se z pomocného slovesa **haben** nebo **sein** a **příčestí minulého**.

Pomocné sloveso **haben** se používá ve většině případů. Perfektum s pomocným slovesem **haben** tvoří:

přechodná slovesa (tzn. taková, která vyžadují předmět ve 4. pádě):

Wir haben unseren Freund in Köln besucht.

zvrtná slovesa: Ich habe mich wirklich gut erholt.

neosobní slovesa: Es hat nicht geregnet.

modální slovesa: Nein, das haben wir nicht gedurft.

Pomocné sloveso **sein** se používá u těch sloves nepřechodných, která znamenají pohyb z místa na místo (ich bin gegangen) nebo u sloves, která vyjadřují změnu stavu (er ist gestorben).

K této skupině patří také slovesa: **sein**, **werden** a **bleiben**.

Pomocné sloveso musí být v odpovídající osobě a čísle a stojí na **druhém místě** ve větě.

Příčestí minulé (jen jeden tvar) stojí na **konci hlavní věty**.

Při používání perfekta si musíte zapamatovat tvary příčestí minulého **nepravidelných** sloves. Seznam těch nejvíce používaných najdete na str. 100 v učebnici 1b.

Partizip II – příčestí minulé

Tvar příčestí minulého pravidelných sloves tvoříme tak, že ke slovesnému kmeni přidáme předponu **ge-** a příponu **-t**, např.:

spielen – **gespielt**

kaufen – **gekauft**

U sloves, jejichž kmen končí na **-t**, **-d**, **-chn**, **-ffn**, **-tm**, tvoříme příčestí minulé přidáním přípony **-et**, např.:

reden – **geredet**

öffnen – **geöffnet**

Ne všechna slovesa tvoří příčestí minulé pravidelně.

Příčestí minulé vytvořené od **nepravidelných sloves** má většinou příponu **-en**, např.:

essen – **gegessen**

trinken – **getrunken**

treffen – **getroffen**

ale:

denken – **gedacht**

bringen – **gebracht**

kennen – **gekant**

Příčestí minulé statických a dynamických sloves

Příčestí minulé **statických sloves** se tvoří **nepravidelně**, např.:
liegen – **gelegen**
hängen – **gehangen**

Příčestí minulé **dynamických sloves** se tvoří **pravidelně**, např.:
legen – **gelegt**
hängen – **gehängt**

Komposita – složená slova

Tvoření slov skládáním je v němčině hojně používaný způsob slovo tvorby. Lze skládat i přídavná jména, slovesa a jiné slovní druhy. U podstatných jmen složených (kompozit) rozlišujeme **základní slovo**, které určuje základní význam slova a rod a **určující slovo**, na kterém je hlavní přízvuk.

Určujícím slovem může být podstatné jméno:

die Reihe (*určující*) + **das** Haus (*základní*) = **das** Reihenhau

sloveso:

wohnen (*určující*) + **das** Zimmer (*základní*) = **das** Wohnzimmer

přídavné jméno:

hoch (*určující*) + **das** Haus (*základní*) = **das** Hochhaus

i jiné slovní druhy (např. das Ausland)

Některá kompozita dodatečně přibírají hlásku **(e)s** nebo **(e)n**, nebo naopak některé hlásky vypouštějí, např.:

die Arbeit + das Zimmer = das Arbeitszimmer

die Reihe + das Haus = das Reihenhau

wohnen + das Zimmer = das Wohnzimmer

Indefinitpronomen *man* – neurčité zájmeno *man*

Neurčité zájmeno **man** používáme tehdy, když podmět není blíže určený nebo známý, když nevíme nebo nechceme uvést, o koho přesně jde. Pojí se vždy se slovesem ve 3. osobě jednotného čísla a používá se pouze v 1. pádě (pro ostatní pády se používá tvar neurčitého zájmena **einer**).

Zájmeno **man** nemá v češtině svůj protiklad. Plní funkci podmětu ve větách, v nichž nevystupuje konkrétní osoba. Do češtiny ho většinou překládáme jako „se“, např.:

In Tschechien isst **man** viel Kartoffeln.

V Čechách se jí hodně brambor.

In Deutschland trinkt **man** viel Bier.

V Německu se pije hodně piva.

Wie macht **man** das?

Jak se to dělá?

Nebo slovem **človek**, např.:

Man hilft ja gern.

Človek přece rád pomůže.

Nebo se používá **sloveso** v **množném čísle** nebo v **trpném rodě**, např.:

Man hat ihn dort gesehen.

Viděli ho tam.

Kausalsätze mit *weil* – vedlejší věty příslovecné příčinné (někdy nazývané také důvodové) se spojkou *weil*

Po spojce **weil** se sloveso nachází **na konci vedlejší věty**:

Herr Waiser kauft samstags ein, **weil** er wenig Zeit **hat**.

Ich nehme den Pulli, **weil** er mir **gefällt**.

Stejný význam má i spojka **denn**, po níž ve větě následuje přímý pořádek slov (slovosled).

Meike geht in den Laden hinein, **denn** sie will den Rock anprobieren.

Srovnej:

Ich nehme den Pulli, **weil** er mir gefällt.

Ich nehme den Pulli, **denn** er gefällt mir.

Objektsätze mit *das* – vedlejší věty předmětné se spojkou *das*

Po spojce **dass** (že) se určitý slovesný tvar nachází na konci vedlejší věty:

Ich glaube, **dass** die Hose zu teuer **ist**.

Der Verkäufer sagt, **dass** die Bananen aus Südamerika **kommen**.

Weißt du, **dass** sie schon wieder ein neues T-Shirt gekauft **hat**?

Ich glaube, **dass** er selten **einkauft**.

Komparation der Adjektive und Adverbien – stupňování přídavných jmen a příslovcí

Stupňování přídavných jmen a příslovcí slouží k vyjádření různé míry vlastností. Rozeznáváme **3 stupně**:

positiv

attraktiv

schnell

komparativ

attraktiver

schneller

superlativ

der/die/das attraktivste

der/die/das schnellste

2. stupeň (komparativ) se tvoří připojením přípony **-er**.

3. stupeň (superlativ) se tvoří připojením přípony **-ste**, (**-este**) a stojí s určitým členem (nebo zájmenem, např. mein bestes Kleid – *mé nejlepší šaty*).

Pro srovnávání vlastností se ve větě používá:

v **1. stupni** (positiv) spojky (**genau**)**so ... wie**, např.: Heute ist das Wetter **so** schön **wie** gestern.
Sabine ist **genauso** groß **wie** Gabi.

v **2. stupni** (komparativ) používáme **přídavné jméno v nesklonném tvaru** (dieses Buch ist besser), a spojkou **als**, např.: Ich trinke **lieber** Cola **als** Fanta.

ve **3. stupni** (superlativ) se používá také předložka **am**, např.: Dieser Weg ist **am** weitestem.

Tvar 3. stupně přídavného jména **am ...-sten**, (**-esten**) plní ve větě funkci jmenného přísudku, např.:

Eva ist **am** ältestem. *Eva je nejstarší.*

Stejně tak, jedná-li se o příslovce, např.:

Lea lernt **am** schnellstem. *Lea se učí nejrychleji.*

Stojí-li jako přídavné jméno ve funkci přívlastku, použijeme vždy tvar **der/die/das ... -ste, (-este)**, např.:

Tim ist **der beste** Schüler. *Tim je nejlepší žák.*

Některá přídavná jména a příslovce se stupňují **nepravidelně**. Zapamatujte si je:

gut – besser – am besten

gern – lieber – am liebsten

viel – mehr – am meisten

Jednoslabičná přídavná jména mají často ve 2. a 3. stupni přehlásku, např.:

groß – größer – am größten

Podobně je to u slov: **alt, warm, stark, lang, jung, kurz, dumm**

Substantivierung von Verben – deverbativní podstatná jména (tvořená od sloves)

Od slovesných infinitivů je možné utvořit podstatná jména. Ta jsou potom vždy **středního rodu** a píší se **s velkým písmenem**. Do češtiny se překládají podstatným jménem slovesným nebo opisem, např.:

das Schwimmen – *plavání*

das Lesen – *čtení*

das Reiten – *jízda na koni*

Indirekte Fragesätze und Objektsätze mit ob – nepřímé otázky a vedlejší věty předmětné se spojkou ob

Nepřímá otázka je vlastně souvětí podřadné, v němž funkci spojek přejímají tázací zájmena (např. **wie, was, wann, wer**) a **přísudek stojí vždy na konci vedlejší věty**, např.:

Markus fragt, **wann** der Zug nach Salzburg abfährt.

Er möchte noch wissen, **was** die Fahrkarte kostet.

Pokud v otázce není tázací zájmeno, použijeme v nepřímé otázce spojku **ob**, např.:

Er fragt, **ob** das ein Intercity ist.

Präpositionen mit dem Dativ und Präpositionen mit dem Akkusativ – předložky ve spojení se 3. pádem a předložky ve spojení se 4. pádem

Po předložkách **aus, bei, mit, nach, seit, von, zu, gegenüber** je podstatné jméno (zájmeno) vždy ve **3. pádě**.

Po předložkách **durch, für, gegen, ohne, um, entlang** je podstatné jméno (zájmeno) vždy ve **4. pádě**.

V některých případech spojení předložky s určitým členem se mohou používat i stažené tvary:

zu + dem = **zum**

zu + der = **zur**

bei + dem = **beim**

von + dem = **vom**

Wechselpräpositionen – předložky ve spojení se 3. a 4. pádem

U předložek **an, auf, in, neben, zwischen, vor, hinter, über, unter** je možné použít **3. i 4. pád**, a sice:

Na otázku wo? (kde?) odpovídáme 3. pádem:

Ich war in der Schule.

Das Bild hängt an der Wand.

Na otázku wohin? (kam?) odpovídáme 4. pádem:

Ich gehe in die Schule.

Das Bild hänge ich an die Wand.

U otázky **wo?** používáme **statická slovesa**, u otázky **wohin?** **slovesa dynamická**:

statická – liegen	dynamická – legen
hängen	hängen
sitzen	setzen (sich)
stehen	stellen

Např.:

Die Buntstifte und Kugelschreiber **legt** sie in die Schublade.

Die Hefte **liegen** auf dem Schreibtisch.

Den Drestuhl **stellt** sie an den Schreibtisch.

Der Tisch **steht** am Fenster.

V některých případech spojení předložky s určitým členem se mohou používat i stažené tvary:

an dem = **am**

in das = **ins**

in dem = **im**

auf das = **aufs**

an das = **ans**

Modalverben – způsobová slovesa

können (moci, umět)

müssen (muset)

wollen (chtít)

mögen (mít rád)

dürfen (moci, smět)

sollen (mít povinnost)

Při časování způsobových sloves jsou **tvary 1. a 3. osoby jednotného čísla shodné**, tedy **3. osoba nemá koncovku -t**: In den Winterferien kann man Ski fahren.

Er will nach England verreisen.

wollen (chciet)	ich will	wir wollen
	du willst	ihr wollt
	er/sie/es will	sie/Sie wollen

sollen (mít povinnost)

Způsobové sloveso **sollen** znamená *mít povinnost, mít něco přikázáno*. Když chceme někomu poradit nebo něco doporučit, použijeme sloveso **sollen** pouze v podmiňovacím způsobu (Konjunktiv 2), tzn. tvar **sollte**.

Indikativ	Konjunktiv 2	Indikativ	Konjunktiv 2
ich soll	ich sollte	wir sollen	wir sollten
du sollst	du solltest	ihr sollt	ihr solltet
er/sie/es soll	er/sie/es sollte	sie/Sie sollen	sie/sie sollten

Např.:

Du **sollst** weniger saltzen.

Máš menej soliť.

Der Arzt sagt, ich **soll** mehr Obst essen.

Lekár hovorí, že **mám** jesť viacej ovocia.

Du **solltest** nicht so viel Schokolade essen.

Nemal/a by si jesť tak veľa čokolády.

müssen (muset)	ich muss	wir müssen
	du musst	ihr müsst
	er/sie/es muss	sie/Sie müssen

dürfen (moci, smět)	ich darf	wir dürfen
	du darfst	ihr dürft
	er/sie/es darf	sie/Sie dürfen

Pokud je způsobové sloveso použito ve větě v určité osobě, má druhé (**významové**) sloveso tvar **infinitivu** a ve větě stojí **na konci**:

Ich **muss** morgen früh aufstehen.

In diesem Hotel **darf** man nicht rauchen.

Způsobová slovesa mohou ve větě stát také **samostatně** – čili bez infinitivu významového slovesa na konci věty, např.:

Ich **möchte** eine Cola.

Chtěl/a bych kolu.

Ich **kann** kein Wort Englisch.

Neumím ani slovo anglicky.

Ich **muss** nach Hause.

Musím domů.

Das **darfst du nicht**.

To **nesmíš**.

Názvy států

Většina názvů států je rodu **středního** a **bez členu**. Pojí se s předložkou **nach**, např.:

Wir fahren **nach** Deutschland/Tschechien/Russland.

Názvy států rodu mužského a ženského a těch, které jsou v množném čísle, se pojí s předložkou **in**. Také před nimi musí stát člen, např.:

Wir fahren **in die** Schweiz/in die Türkei/in den Iran/in die USA/in die Niederlande.